

EFOP-3.4.3-16-2016-00014

Prof. Dr. Homoki-Nagy Mária

Magánjogtörténet

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen
készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

Szegedi Tudományegyetem

Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.

www.u-szeged.hu

www.szechenyi2020.hu

1

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFECTETÉS A JÖVŐBE

A KURZUS ALAPADATAI

A tárgy jellege	kollokviummal záródó előadás
Tagozat	MAT-JN-17/EN
Tárgyfelelős tanszék	SZTE Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Jogtörténeti Tanszék
Oktatók	Prof. Dr. Homoki-Nagy Mária egyetemi tanár
Elérhetőség	6721 Szeged, Bocskai u. 10-12. 2. emelet 44. szoba Tel/Fax: (62) 544-412 E-mail: jogtort@juris.u-szeged.hu
Tantárgyi kreditpontok	5
Követelmények	az adott tantárgy követelményei a tantárgy coospace színterén

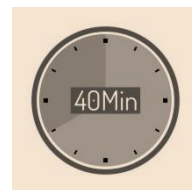
A TANANYAG ELSAJÁTÍTÁSÁHOZ JAVASOLT MÓDSZERTAN

1. Olvassa el a tantárgy alapadatait.
2. Ismerje meg a tantárgy követelményrendszerét.
3. Figyelmesen olvassa el az olvasóleckét.

Az olvasólecke feldolgozásához szükséges idő: kb. 35-40 perc

4. Tanulmányozza a kötelező tananyag vonatkozó részeit. A tananyag elsajátításához segítséget nyújt az ajánlott irodalom.
5. Válaszoljon az önellenőrző kérdésekre.
6. Amennyiben további segítségre van szüksége a tananyag megértéséhez, akkor jelezze a tantárgy oktatójának.

Fejezetek a polgári kor magánjogtörténetéből 4.

Dolgot terhelő jogok (idegen dologi jogok):

1. *szolgalom*: valaki más dolgát bizonyos értelemben használja. Tárgya: *el nem használható dolog*.

- **telki szolgalom**: két telek áll egymás mellett, s az uralkodó telek mindenkor tulajdonosa jogosult a szolgáló telket meghatározott módon használni, amelyet a szolgáló telek tulajdonosa köteles tűrni. keletkezése: törvény, rendelet, szerződés, elbirtoklás megszűnése: a jogosult felhagy a szolgálmi jog gyakorlásával.

A telki szolgálmat a telekkönyvben a szolgáló telek teherlapjára, míg az uralkodó telek birtoklapjára kell bejegyeztetni.

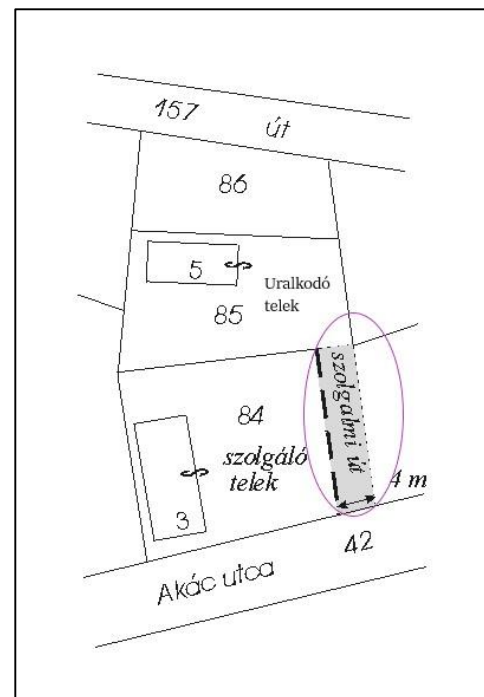
+ mezei telki szolgalom: itatás joga, marhacsapás joga, útszolgalom stb.

+ városi telki szolgalom: kilátás joga, vízvezetés joga, pinceszolgalom,

- **személyes szolgalom**: a jogosult a dolgot meghatározott ideig, legfeljebb élete végéig használhatja, hasznélvezet esetében gyümölcsöztheti.

+ hasznélvezeti jog pl. özvegy nő

+ használat joga: pl. lakás használat kikötése szerződésben

1. kép: A telki szolgalom (bejárási jog) ábrázolása

2. *telki teherjog*

Az ingatlan dolog mindenkor tulajdonosa rendszeresen visszatérő szolgáltatásra tart igényt az ingatlan mindenkor használójától.

Magyarországon történetileg bár bizonyos elemei a rendi korban is ismertek voltak, ténylegesen 1848 után alakult ki. Amikor a majorsági telken – amely a nemes tulajdona volt – házat építő zsellér esetében a telek megmaradt a volt földesúr/nemes tulajdonában, a reá épült

ház a zsellér tulajdonát képezte. A ház mindenkori tulajdonosa rendszeresen visszatérő szolgáltatással tartozott az ingatlan mindenkori tulajdonosának. Ezt kényszermegváltással 1894-ben szüntették meg Magyarországon.

3. zálogjog

fogalma: az az idegen dologi jog, amelynél fogva a zálogjog jogosultja valamely követelés erejéig a zálogtárgyból kielégítheti magát, amennyiben a követelés egyébként nem elégítettet ki.

tárgya: ingó és ingatlan dolog egyaránt,

fajai:

- + kézizálog (pignus): kizárólag ingó dolog esetében
- + jelzálog (hypotheca) : számszerűen meghatározott pénzkövetelés biztosítására. A telekkönyv bevezetésével ingatlan dolgot tilos volt birtokzálogba adni, ingatlan dolog csak jelzáloggal volt megterhelhető.

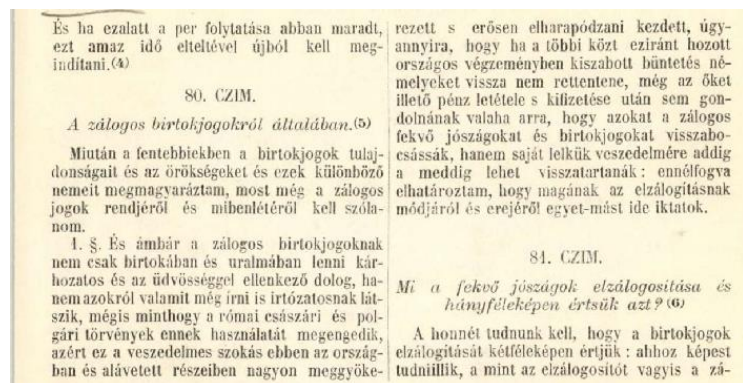
keletkezési módja:

- + **szerződés:** ez reálszerződés, mert az adós és a hitelező között nem elegendő a megegyezés létrejötte (a konszenzus), szükséges a zálogtárgy átadása. Pignus esetében ténylegesen a zálogtárgynak a hitelező birtokába való adása, míg jelzálognál a telekkönyvbe való bekebelezés megtörténte.
- + **bírói zálog**
- + **törvényes zálogjog:** absztrakt jogszabály keletkezteti. (bérbeadó, haszonbérbeadó, fuvarozó, bizományos, özvegnő)

Jelzálog:

A tradicionális magyar magánjog nem ismerte a jelzálogot, mivel nem volt telekkönyv, amelyből tudni lehetett volna, ha egy birtokot, ingatlant megterheltek. Ezért élt a pignus, amelyet Werbőczy is szabályozott a Hármaskönyvben.

A szabad királyi városok a 18. századtól már vezettek ún. földkönyveket, ahova a kölcsönszerződéseket is bejegyezheték, de az adósságot és az ingatlan tulajdonosát nem lehetett minden esetben összekapcsolni.

2. kép: Werbőczy álláspontja a birtokzálogról a Tripartitumban, amelyben rosszállását fejezte ki a jogintézmény alkalmazása kapcsán.

ÖNELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK

1. Mi a különbség a kézi zálog és a jelzálog között?
2. Mit értünk idegen dologi jog kifejezés alatt?
3. Mit jelent a személyes szolgálatom?
4. Mi volt a telki teherjog? Hasonlítsa össze ezt a római jogból ismert örökhaszonbérlettel és a felüléptményi joggal!

KÖTELEZŐ TANANYAG

-- az előadásokon elhangzottak

-- Mezey Barna: Magyar jogtörténet. Budapest, Osiris, 2007. 171-179. pp.

<https://www.szaktars.hu/osiris/view/mezey-barna-szerk-magyar-jogtortenet-osiris-tankonyvek-2007/?pg=0&layout=s>

SZÉCHENYI 2020 MAGYARORSZÁG
KORMÁNYAEurópai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával.
Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI 2020 MAGYARORSZÁG
KORMÁNYAEurópai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE